

Projekt

z dnia 15 marca 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY PANKI**

z dnia 23 marca 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2030

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40), w związku z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021, poz. 1249) Rada Gminy Panki uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do uchwały

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Panki

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wójt Gminy


Urszula Bujak

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2030

Wstęp

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność i podstawowe prawa oraz wolności, powodujące cierpienie i szkody”. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest jednym z najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. Zaniedbanie – to ciągłe niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc w rodzinie nie jest zachowaniem incydentalnym i zwykle powtarza się według określonego schematu, w którym wyróżniamy następujące fazy:

- a) **Faza I** - narastania napięcia, w której zaczyna pojawiać się agresja,
- b) **Faza II** - ostrej (gwałtownej) przemocy, w której następuje wybuch agresji,
- c) **Faza III** - miodowego miesiąca, kiedy sprawca przeprosza i obiecuje poprawę.

Faza narastania napięcia. W tej fazie narasta napięcie i agresywność sprawcy, każdy drobiazg wywołuje jego irytację i awanturę, zaczyna więcej pić, prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Ofiara, którą zazwyczaj jest kobieta, stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie. Często pojawiają się u niej różne dolegliwości fizyczne, bóle żołądka i głowy, bezsenność i utrata apetytu. Wpada w apatię lub ogarnia ją silny niepokój. Czasem, nie mogąc wytrzymać tego oczekiwania sama prowokuje spięcie, żeby już „mieć to za sobą”.

Faza gwałtownej przemocy. Z mało istotnych powodów dochodzi do ataku agresji i rozładowania złości ze strony sprawcy. Ofiara jest raniona fizycznie i psychicznie, znajduje się w stanie szoku. Stara się

uspokoić sprawcę i ochronić siebie. Odczuwa przerażenie, złość, bezradność i wstyd, traci ochotę do życia.

Faza „miodowego miesiąca”. W tej fazie wszystko się zmienia. Gdy partner wyładował już swą złość i zaczyna sobie zdawać sprawę z tego, co zrobił, nagle staje się inną osobą. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie i usprawiedliwienie. Pojawia się u niego poczucie winy, okazuje skruchę, przeprasza i obiecuje, że to się już nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Staje się znowu podobny do tej osoby, jaką była na początku związku, kiedy ofiara się w nim zakochała. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby w domu nie było żadnej przemocy. Ofiara zaczyna wierzyć, że partner się zmienił oraz, że przemoc była jedynie wyjątkowym incydentem, który już nigdy się nie powtórzy. Ale faza „miodowego miesiąca” przemija i wkrótce znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia. Wszystko zaczyna się od nowa, jednak przemoc w następnym cyklu na ogół jest bardziej gwałtowna i dłuższa.

Doświadczenia miodowej fazy demobilizują ofiarę i utrwalają u sprawcy poczucie bezkarności oraz nadzieję, że następnym razem znowu sobie jakoś poradzi i uzyska przebaczenie. Następane fazy miodowe są już krótsze i mniej „miodowe”.

Z reguły w fazie ostrej przemocy lub zaraz po niej ofiary szukają pomocy. Wzywana jest wtedy policja lub ofiara ucieka z domu do sąsiadów albo najbliższej rodziny. Bardzo często w fazie „miodowego miesiąca” osoby doznające przemocy wycofują się z kontaktu z osobami udzielającymi pomocy, mając pozorne poczucie odzyskiwania kontroli nad sytuacją. To „wycofywanie”, podobnie jak fakt dalszego pozostawania w związku ze sprawcą, często wydaje się niezrozumiałe. Specjaliści, tłumacząc takie zachowanie, najczęściej odwołują się do syndromu wyuczonej bezradności lub do syndromu stresu pourazowego. Syndrom wyuczonej bezradności, w przypadku ofiar przemocy, oznacza poddanie się i rezygnację z aktywności, które ofiara podejmowała w celu poprawy sytuacji, a które okazały się nieskuteczne. Nabiera wówczas przekonania, że nie może nic zrobić, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo, rezygnuje więc z kolejnych prób zmiany sytuacji. Nie oznacza to jednak, że ofiary przemocy nie podejmują wielu doraźnych działań, których celem jest poprawa sytuacji rodziny, np. rozmowa ze sprawcą, unikanie ataku poprzez wyjście z domu, ukrywanie się lub ucieczkę już w trakcie ataku. Podejmują również działania polegające na poszukiwaniu pomocy na zewnątrz, rozmawiają na temat doznawanej przemocy z krewnymi, znajomymi, sąsiadami, kontaktując się z policją i organizacjami udzielającymi pomocy ofiarom przemocy.

Analizując sytuację ofiary, należy wziąć pod uwagę, że ma ona nadzieję na zmianę zachowania sprawcy. Ponadto często wstydzi się swojej sytuacji, jest zależna ekonomicznie od sprawcy lub zostaje z nim „ze względu na dzieci”. Często uważa, że przemoc jest jej prywatnym problemem, a środowisko zewnętrzne (rodzina, znajomi, instytucje) swoim zachowaniem może utwierdzać o braku możliwości otrzymania wsparcia i ochrony.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm).

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Panki ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2023-2030. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Panki

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na koniec 2022 roku Gmina Panki liczyła 4947 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kłobucku wynosi 117 w tym 60 to kobiety, z czego 22 osób pobiera zasiłek dla bezrobotnych z tego 10 kobiet.

Ze statystyk wynika:

	2019	2020	2021
<i>Ilość założonych „Niebieskich Kart”</i>	8	2	10
<i>Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego</i>	26	5	32

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Panki wynika:

	2019	2020	2021
<i>Ilość założonych „Niebieskich Kart”</i>	8	2	10
<i>Ilość zakończonych „Niebieskich Kart”</i>	8	2	10
<i>Ilość posiedzeń Grupy Roboczej Zespołu Interdyscyplinarnego</i>	25	15	32
<i>Ilość posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego</i>	4	3	4

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Panki wynika, że w porównaniu do wcześniejszego programu jest zauważalny nieznaczny spadek zakładanych procedur Niebieskiej Karty na terenie Gminy Panki. W trakcie analizy zauważono, że w latach wcześniejszych częściej spotykano się z przypadkami zakładania Niebieskiej Karty w rodzinach gdzie miały miejsce jednorazowe incydenty np. kłótnia domowa, występowało zjawisko uporczywego dokuczania sobie nawzajem, agresji czy upojenia alkoholowego, które powodowało umieszczenie osoby w izbie wytrzeźwień, a nie miało podłoża przemocy domowej. Z obserwacji wynika, że w obecnej chwili sytuacje są bardziej weryfikowane i analizowane już w fazie wstępnej przed założeniem procedury w rodzinie.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika:

	2019	2020	2021
<i>Liczba osób zgłoszonych na leczenie odwykowe</i>	6	1	11
<i>Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe</i>	6	0	7

<i>Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe - dobrowolne</i>	0	0	4
<i>Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe - sądowe</i>	6	0	3

Z danych uzyskanych od Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pankach wynika, że poziom zgłoszeń pozostawał na stałym poziomie. W związku z panującą pandemią w roku 2020 ilość zgłoszeń znacznie się zmniejszyła. Natomiast w roku 2021 nastąpił zdecydowany przyrost. Wiąże się to z faktem, że narasta problem uzależnienia alkoholowego w społeczeństwie i zwiększa się otwartość rodzin na oferowaną pomoc zamiast prób utajania problemu. Tendencja wzrostowa wynika niewątpliwie z sytuacją tak zwanego zamknięcia w domach i izolacji w czasie pandemii.

II. Cele programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Panki,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Panki,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

III. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

IV. Program jest spójny z Programami:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Panki na lata 2023 - 2030,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narkomanii na lata 2022-2025.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii

V. Zasoby Gminy Panki w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.

2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki oświatowo-wychowawcze,
- Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Organizacje pozarządowe,
- Parafie,
- inne, w zależności od gminy.

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VIII. Realizacja celów Programu

Cel 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Panki

Działania:

1. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:

- pracownicy socjalni,
- przedstawiciele oświaty,
- przedstawiciele policji,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciele ochrony zdrowia,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,

- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

2. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- obalanie mitów na temat przemocy,
- szkolenia na temat przemocy,
- prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- Placówki oświatowo-wychowawcze,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Panki,
- inne, w zależności od zasobów gminy.

Cel 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Częstochowie o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu lub do Gminnej komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
5. Wnioskowanie do Sądu Rejonowego o rozważenie możliwości nadzoru Kuratorskiego nad sprawcą przemocy oraz nad rodziną z dysfunkcją społeczną.

Podmioty realizujące działanie:

- Policja,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Panki,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przedstawiciele oświaty,

·Przedstawiciele ochrony zdrowia.

Cel 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Utworzenie punktu informacyjnego:

- udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
- udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
- udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
- udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
- rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”.

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- Policja,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Panki,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przedstawiciele oświaty,
- Przedstawiciele ochrony zdrowia.

Sprawozdawczość

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pankach corocznie składa Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Panki, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Do kosztów funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego zaliczamy:

1. koszty administracyjno – biurowe (w tym zakup materiałów biurowych, koszty podróży służbowych, szkolenie członków zespołu, prowadzenie kampanii informacyjnej, koszty korespondencji itp.),
2. koszty zatrudnienia i wynagrodzenia personelu (np. psycholog, prawnik – wg potrzeb),
3. koszty porozumień w sprawie umieszczenia ofiar przemocy w specjalnych ośrodkach wsparcia (wg potrzeb),
4. inne.

Postanowienie końcowe

Realizacja zadań wynikających z Programu koordynuje Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach. Realizacja programu jest działaniem długofalowym, wymagającym stałego monitorowania i zaangażowania wszystkich realizatorów, ma także wieloletnią perspektywę i powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Bieżący nadzór nad realizacją programu sprawuje Wójt Gminy Panki oraz podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

UZASADNIENIE

do uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2030
Konieczność opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wynika wprost z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U z 2021 r. poz. 1249)

Program ma stanowić podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które będą podejmowane w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dokument wyznacza cele i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do zniwelowania problemu przemocy w rodzinie w gminie oraz zminimalizować jego skutki.

Do końca 2022 obowiązywał Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr. 10.88.2015 Rady Gminy Panki z dnia 22 grudnia 2015 roku.

Wójt Gminy


Urszula Bujak